

ОСВІТНІЙ ФОКУС

Електронне видання комунальної
установи Хмельницької міської ради
«Центр професійного розвитку
педагогічних працівників»

№ 12 (40) 2025

ЗМІСТ НОМЕРА

**04 ОСВІТНЯ ХРОНІКА. ТИЖДЕНЬ
ПОІНФОРМОВАНOSTІ ПРО ОСІБ З ООП**

06 ВІКТОРІЯ ІЩУК, АННА ШЕВЧУК
Кадровий потенціал дошкілля в умовах
нестабільності як виклик системи освіти

10 ТЕТЯНА ПРОКОФ'ЄВА
Використання елементів STEM-освіти
на уроках математики для учнів з ООП

12 АЛІНА БУДУС
Математика для всіх: особливості
інклюзивного навчання в сучасній школі

15 ЮРІЙ СЕРВЕТНИК
Роль фізичної культури в розвитку
інклюзивного освітньо - оздоровчого
середовища у закладах загальної
середньої освіти

19 АЛЬОНА ГУТ
Солодкі витвори: від традиційних
обрядових пряників до шкільного
розписного печива

22 ТЕТЯНА ЛАРИНА
Розвиток творчої майстерності
педагогів

**25 ЖАННА БУЙ,
ІРИНА ВАЛІВОЦЬ**
Лепбук - місток між грою та
навчанням в початковій школі

28 ОКСАНА БОГАЧ
Інтерактивна лялькова вистава
як засіб розвитку емпатії у дітей
дошкільного віку

31 КАТЕРИНА РАБОВЛЮК
Фольклор як засіб виховання
патріотичних почуттів дітей
дошкільного віку

34 ОЛЕНА ЛІЩИШИНА
Особливості викладання англійської
мови для різних вікових груп:
особистий досвід

37 СВІТЛАНА ШИЧЕНКО
Використання дидактичних ігор для
всебічного розвитку особистості
дитини дошкільного віку

39 НАТАЛІЯ ВІНЬКОВСЬКА
Логічні розмальовки для
нейротренувань мозку дошкільнят

**42 ЛАРИСА ФЕДОРОВА,
ОЛЬГА ЛАЗОВСЬКА**
Робота з текстом на уроках
української мови у 5-9 класах

45 ТЕТЯНА ЦІСАР
Творчість, що об'єднує:
національно-патріотичні ідеї
у виробках і проєктах учнів

48 ТЕТЯНА ЗІНКЕВИЧ
Розвиток критичного мислення
молодших школярів шляхом
використання інноваційних
технологій: від теорії до практики

**51 ТЕТЯНА ВИШНЕВСЬКА,
ОЛЕГ ВАСИЛЬЄВ**
Місця пам'яті російсько-української
війни на мапі Хмельницького

56 НАТАЛІЯ ОСТРОВСЬКА
Веселі ігри з малюком «на ходу»

59 ІРИНА РЕМАРЧУК
Івент для вчителів у форматі
інтелектуального кафе «Школа
майбутнього. Як її бачить наше
вчительство»

62 ІРИНА БІЛЯК
Діяльнісний підхід на уроках в
початковій школі за освітньою
технологією «РОСТОК»
Урок з курсу «Навколишній світ»
3 клас

66 НЕЛЯ ВЛАСЕНКО
Кольоровий тиждень: подорож у світ
барв та емоцій

**ТВОРЧА ПАЛІТРА
ПЕДАГОГА**

71 ОЛЕНА ЛЕГЕНЧУК
Як українці свою кухню прославляли

**73 НАШИМ МАЙБУТНІМ
СПІВАВТОРАМ**

НАША КОМАНДА

ОКСАНА РАТУШНЯК
Директор КУ ХМР "ЦПРПП"

ОЛЬГА ГУМЕНЮК

Консультант професійних спільнот учителів початкових класів

ВІКТОРІЯ КОРСУН

Консультант професійних спільнот учителів початкових класів

ВОЛОДИМИР КОРИЧАК

Консультант професійних спільнот учителів освітньої галузі фізичної культури та соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі

ВІКТОРІЯ СТАНЕЦЬКА

Консультант професійних спільнот учителів мистецької та технологічної освітніх галузей

АКСИНІЯ ЛЕЗНЮК

Консультант професійних спільнот учителів природничої освітньої галузі

ОЛЬГА СОКАЛЬСЬКА

Консультант професійних спільнот учителів мовно-літературної освітньої галузі (українська мова та література, зарубіжна література)

АННА ТКАЧУК

Консультант професійних спільнот педагогічних працівників закладів дошкільної освіти

АННА ШЕВЧУК

Консультант професійних спільнот педагогічних працівників закладів дошкільної освіти

ЛЮДМИЛА УСПЕНСЬКА

Практичний психолог КУ ХМР "ЦПРПП"

МАРІАННА ЯВОРСЬКА

Головний бухгалтер КУ ХМР "ЦПРПП"

ВАКАНСІЇ:

- Консультант професійних спільнот учителів мовно-літературної галузі (іншомовна освіта)
- Консультант професійних спільнот учителів громадянської та історичної освітньої галузі
- Консультант професійних спільнот учителів математичної та інформатичної освітніх галузей
- Консультант професійних спільнот педагогічних працівників, що працюють з дітьми з особливими освітніми потребами
- Секретар - друкарка

ОСВІТНЯ ХРОНІКА

ТИЖДЕНЬ
ПОІНФОРМОВАНOSTІ
ПРО ОСІБ З ООП

МЕТОДИЧНИЙ ОРІЄНТИР

КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДОШКІЛЛЯ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЯК ВИКЛИК СИСТЕМІ ОСВІТИ

Вікторія ІЩУК,
викладач психолого-педагогічних дисциплін кафедри
теорії, фахових методик та технологій дошкільної
освіти, факультету дошкільної освіти та музичного
мистецтва КЗВО «Вінницький
гуманітарно-педагогічний коледж»

Анна ШЕВЧУК,
консультант професійних спільнот педагогічних
працівників закладів дошкільної освіти КУ ХМР
«ЦПРПП»

Питання збереження кадрового потенціалу в системі дошкільної освіти є одним із найбільш болючих і водночас недостатньо формалізованих у державній освітній політиці. Незважаючи на численні нормативні документи, концепції та стратегії, реальна ситуація в закладах засвідчує: кадровий дефіцит перестав бути тимчасовим явищем і набув системного характеру. Сучасні умови, зокрема вимушені перерви в освітньому процесі, перебування педагогів і дітей у стресових ситуаціях та постійна емоційна напруга, формують нову реальність, в якій педагог потребує не лише професійної компетентності, а й системної підтримки.

Дошкільна освіта традиційно є однією з найбільш емоційно навантажених сфер. Педагог працює з дитиною у період найінтенсивнішого психічного, соціального та емоційного розвитку, одночасно виконуючи освітню, виховну, компенсаторну й підтримувальну функції. У нестабільних умовах це навантаження зростає, і саме вихователь часто стає єдиною стабільною фігурою для дитини та сім'ї. Тому збереження кадрового потенціалу дошкільля виходить за межі кадрового питання і набуває стратегічного значення.

Системний кадровий дефіцит проявляється не лише у нестачі працівників, а й у зниженні мотивації до тривалої роботи в професії. Частина випускників педагогічних спеціальностей не доходить до практичної роботи або залишає її протягом перших років. Це свідчить про наявний розрив між підготовкою майбутніх фахівців і реальними умовами професійної діяльності. Підготовка майбутніх педагогів дошкільця потребує переосмислення. Студент має опанувати не лише методики та освітні технології, а й сформувати професійну стійкість, здатність працювати в умовах обмежених ресурсів, нестабільного середовища та підвищеної відповідальності. Без цього навіть якісна теоретична підготовка не гарантує збереження фахівця в системі. Ключову роль у цьому відіграють заклади вищої освіти (ЗВО), де формується професійна ідентичність майбутнього вихователя, його ціннісне ставлення до професії та очікування щодо діяльності. Важливо, щоб підготовка не обмежувалася академічними знаннями, а передбачала тісний зв'язок із практикою: студент має ще під час навчання стикатися з реальними умовами роботи в ЗДО, адаптувати освітній процес до нестабільних ситуацій, піклуватися про емоційний стан дітей, взаємодіяти з родинами та працювати у колективі. Такий досвід формує реалістичне уявлення про професію та зменшує ризик професійного розчарування на старті кар'єри.

Особлива увага приділяється формуванню професійної стійкості, яка включає здатність зберігати емоційну рівновагу, приймати зважені рішення у складних ситуаціях та нести відповідальність за результати діяльності. Відкрита розмова про складність роботи та її соціальну значущість допомагає студентам усвідомлено обирати професію і формує реалістичні очікування щодо кар'єрних перспектив — як вертикальних, так і горизонтальних: методична діяльність, участь у роботі центрів професійного розвитку, освітній консалтинг, інноваційні практики.

Водночас розрив між підготовкою майбутнього педагога і реальними умовами професійної діяльності має не лише організаційний чи методичний, а й виразний психологічний вимір. Для випускника педагогічної спеціальності перші роки роботи в закладі дошкільної освіти стають періодом різкої зміни ролей, очікувань і рівня відповідальності. Те, що в університеті моделюється як педагогічна ситуація, у реальності постає як щоденна багатofакторна взаємодія з дітьми, батьками, колегами, адміністрацією та зовнішніми обставинами нестабільності.

Фахівець на початковому етапі професійної діяльності часто входить у професію з високим рівнем мотивації та ідеалізованими уявленнями про зміст і умови роботи. Однак зіткнення з перевантаженням, дефіцитом ресурсів, емоційною напругою, тривожністю дітей і батьків, необхідністю швидко ухвалювати рішення в нестандартних ситуаціях призводить до так званого «реальності шоку». Саме на цьому етапі формується або професійна стійкість, або установка на вихід із професії.

Психологічне виснаження на старті кар'єри зумовлене не стільки складністю самої роботи, скільки відсутністю підтримувального середовища та інструментів емоційної саморегуляції. Молоді педагоги нерідко залишаються сам на сам із професійними труднощами, соромляться звертатися по допомогу, сприймають власні помилки як ознаку непрофесійності й поступово втрачають віру у власну компетентність. У таких умовах навіть добре підготовлений теоретично фахівець не витримує психологічного навантаження і приймає рішення про зміну професійної траєкторії.

Окремої уваги потребує питання професійної мотивації. Вона не є сталою величиною й потребує постійного підкріплення через успіх, визнання, відчуття сенсу та соціальної значущості діяльності. За відсутності зворотного зв'язку, підтримки з боку керівництва та професійної спільноти мотивація швидко трансформується у формальне виконання обов'язків або повну втрату інтересу до професії.

Це особливо небезпечно в дошкіллі, де якість взаємодії з дитиною безпосередньо залежить від емоційного стану педагога.

Таким чином, підготовка майбутнього вихователя має включати не лише формування фахових компетентностей, а й розвиток психологічної готовності до професії: уміння працювати зі стресом, зберігати емоційну рівновагу, вибудовувати професійні межі, усвідомлювати власні ресурси та обмеження. Не менш важливим є формування реалістичних очікувань щодо умов праці, темпів професійного зростання та можливих труднощів.

Заклади вищої освіти у цьому контексті відіграють принципово важливу роль. Саме вони можуть і мають закладати основи психологічної культури майбутнього педагога, інтегруючи в освітні програми елементи психогігієни, профілактики емоційного вигорання, розвитку емоційного інтелекту та навичок саморегуляції. Практична підготовка студентів має супроводжуватися рефлексією пережитого досвіду, обговоренням труднощів, аналізом емоційних реакцій і пошуком конструктивних моделей поведінки в складних педагогічних ситуаціях. Водночас навіть найякісніша університетська підготовка не здатна повністю компенсувати стрес першого професійного входження без зовнішньої підтримки. Саме на цьому етапі стає очевидною потреба в інституційному ресурсі, здатному забезпечити неформальну, але системну психологічну, консультативну та мотиваційну підтримку педагога в перші роки роботи.

У сучасних умовах таким ресурсом виступають Центри професійного розвитку педагогічних працівників (ЦПРПП). На відміну від формального підвищення кваліфікації, їх діяльність орієнтована на реальні потреби педагогів. Через наставницькі програми, професійні спільноти та консультації молодих спеціалістів ЦПРПП значно знижують рівень професійного вигорання на старті кар'єри, допомагають адаптувати освітній процес до нестабільних умов та підтримують емоційний стан педагога.

Приклади практичної співпраці:

- Стажування студентів у реальних умовах: адаптація освітнього процесу, планування активностей з урахуванням емоційного стану дітей, взаємодія з родинами.
- Наставницькі програми: фахівці на етапі професійного становлення отримують підтримку досвідчених педагогів і консультантів, допомогу у конфліктних ситуаціях та поради щодо інтеграції інтерактивних методик.
- Професійні спільноти: регулярні зустрічі педагогів різних ЗДО для обговорення успішних практик, інноваційних методик та стратегій роботи в умовах обмежених ресурсів.

Таким чином, система збереження кадрового потенціалу передбачає координацію трьох суб'єктів: ЗВО формують базову професійну готовність і професійні орієнтири → ЗДО забезпечують практичний досвід та реальні умови діяльності → ЦПРПП створюють умови для безперервного професійного розвитку та підтримки.

У сучасних умовах кадровий потенціал дошкільної освіти стає стратегічним ресурсом. Його збереження та розвиток потребують системної політики, де підготовка фахівців, підтримка педагога на старті професійної кар'єри і професійний розвиток діючих працівників розглядаються як єдиний безперервний процес. Педагог дошкілля — це не лише виконавець освітніх програм і носій методик. Це дорослий, який щодня утримує емоційний простір дитини, забезпечує їй відчуття безпеки, стабільності та прийняття. В умовах війни, соціальної нестабільності й постійних змін саме педагог часто стає для дитини точкою опори. Тому турбота про психологічний стан вихователя, його професійну гідність, мотивацію та відчуття підтримки з боку системи є не додатковою опцією, а необхідною умовою збереження дошкілля як соціального інституту.

Зрештою, дошкільна освіта тримається не на нормативних документах і не на концепціях розвитку.

Вона тримається на конкретних людях, які щодня приходять до дітей попри втому, тривоги, перебої з електропостачанням і власні життєві труднощі. Якщо система не навчиться берегти цих людей, підтримувати їх на старті професійного шляху і супроводжувати протягом кар'єри, жодні реформи не дадуть очікуваного результату. Саме тому збереження кадрового потенціалу дошкілля має стати не ситуативною відповіддю на кризу, а усвідомленою довгостроковою стратегією. Стратегією, у центрі якої — педагог як цінність, як професіонал і як людина. Лише за цієї умови дошкільна освіта зможе залишатися стійкою, гуманною і здатною виконувати свою ключову місію — бути простором безпеки й розвитку для кожної дитини навіть у найскладніші часи.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Авторська група: Байєр О.М., Безсонова О.К., Брежнєва О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л.П., Косенчук О.Г., Корнєєва О.Л., Лисенко Г.М., Левінець Н.В., Машовець М.А., Мордоус І.О., Нерянова С.І., Піроженко Т.О., Половіна О.А., Рейпольська О.Д., Шевчук А.С. Під науковим керівництвом доктора психологічних наук, професора, члена-кореспондента НАПН України – Піроженко Т.О., 2021. Режим доступу: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Закон України «Про дошкільну освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
4. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» [Електронний ресурс]. МОН України, 2021. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

